

OUDE DELFT

JIMMY TIGGES

Jaap Huisman is nu senior verkeersbegeleider op de bedieningscentrale in Leidschendam. Jarenlang was hij brugwachter in Delft. Jet Sebus tekende de verhalen over hem en vele collega's over dit bijna verdwenen beroep op. Een beroep dat door de jaren heen meeveranderde met de maatschappij.

'Geen dag is hetzelfde bij de brug'

De samenleving had er heel anders uitgezien als er geen brugwachters waren geweest," stelt Jet Sebus. „Zij speelden een belangrijke rol in de transportsector over water en weg. In hun gewone, alledaagse verhalen komen de maatschappelijke en technische veranderingen van de afgelopen honderd jaar voorbij."

Een van de vertellers in haar boek *Brugwachterverhalen* (2012) is Jaap Huisman. Als timmerman in de bouw werd hij slachtoffer van de crisis in de jaren tachtig. „Het was 1982, ik was 25. In een advertentie werden vijf brugwachters gevraagd. Ik heb gesolliciteerd en werd aangenomen. Ik heb alle Delftse bruggen bediend. Als reservist deed je meer ervaring op dan een vaste brugwachter. Een leuk beroep? Jazeker! Het stereotype beeld is: 'hij doet niet veel, maar geen dag is hetzelfde. Dat kun je gewoon niet uitleggen. Je zit midden tussen het publiek. Van achter het raam had ik contact met de wachtenden voor de slagbomen."

'Het lijkt een romantisch beroep, maar het is ook een eenzaam vak, daar moet je tegen kunnen.'

Brandweer Hij had een sociale functie. „Je was er ook voor de buurt. Je hield verdachte personen in de gaten of belde de brandweer als je 's nachts een auto in brand zag staan. Het lijkt een romantisch beroep, maar het was gewoon een vak. Je moet inzicht in verkeer en verkeersstromen hebben. Weten wanneer je de slagbomen naar beneden kan halen."

Sebus: „Soms was er urenlang niets te doen, vooral in de winter. Om de tijd te doden gingen ze van alles doen. Aan een fiets sleutelen, houtsnijden, lezen. De een wist na een tijdje alles van vogels, een ander verdiepte zich in sterrenkunde. Ik sprak zelfs iemand die Latijn ging leren."

▲ Jaap Huisman en Jet Sebus in het oude wachthuisje bij de Hambrug. FOTO DESIRÉE SCHIPPERS

Ze vertelt over een reservist die helemaal niets deed tijdens zijn 8-urige dienst op de Sebastiaansbrug en meteen na binnenkomst de wekker omdraaide om de tijd niet te hoeven zien voortkruipen. Huisman: „Het is een eenzaam beroep, daar moet je tegen kunnen. Een keer per week kwam de opzichter langs. Bij hem kon je je verhaal kwijt, als je ergens mee zat. In de winter werd het al om vijf uur donker. Dan zat je er ook, in je eentje, en moest je jezelf wel vermaken. De een ging borduren, een ander maakte kerststallen. Ikzelf verdiepte mij in de ondernemingsraad. Op mijn pc, een Commodore 64, zat ik programmaatjes te maken."

Anekdotes genoeg. Over een complete blaaskapel die met carnaval binnen kwam staan spelen bij de Oostpoortbrug. Of een dronken student die 's nachts het balkonnetje van het huisje bij de Sebastiaansbrug beklom en een paar medestudenten toezong. „Hij zag mij niet, de luxaflex was dicht. Ik ging ongemerkt achter hem staan. Toen hij ophield zei ik ineens: 'Zo, ben je klaar?' Een keer hoorde ik 's nachts gerommel aan de deur, bij de Hambrug. Zat er iemand te morrelen aan het slot. Ik sprong achter het matglas tevoorschijn en riep keihard: 'Woeah! Weg was-tie. Jé zat in je eentje in zo'n hok en er zat soms aardig wat geld in de kas.'"

Er waren schippers die weigerden doorgangsgeld in het netje te doen. „Dan belde je even naar je collega bij de volgende brug. Die liet zo iemand niet door voordat hij was teruggegaan om alsnog te betalen. We waren solidair, één familie. Naar een uitvaart van oud-collega's ga ik altijd in uniform. Dat was er dan toch één van ons."

Oliebollen In het huisje bij de Hambrug werd om zes uur 's ochtends koffie gezet. „Dan kwamen collega's een bakkie doen voor ze naar hun brug gingen. We hebben er oud en nieuw gevierd, gingen we olieballen halen. Normaal zag je je collega's alleen bij de aflossing. Het was heel erg hiërarchisch. De chef was de chef: die maakte echt de dienst uit."

In 2004 werd Huisman opzichter, vier jaar later zette hij de hightech bedieningscentrale in Leidschen-

▲ Nico Groen (links) en Leen Zwanink op de oude Oostpoortbrug, vlak voordat die elektrische bediening kreeg, 1956.

FOTO PROVINCIE ZUID-HOLLAND

HANDBEDIENING

Een historisch moment

Begin vorige eeuw vereiste de handbediening van draai- en ophaalbruggen nog zware fysieke inspanning. De brugwachters droegen eigen kleding, met een van hogerhand verstrekt pet om gezag uit te stralen. Later kregen ze een uniform. Ze woonden vaak naast de brug. Tot in de jaren 70 werden brughuisjes gebouwd zonder waterleiding of wc. De bediening werd elektrisch en geschiedde nog later op afstand. Nu gebeurt dat vanuit een centrale in Leidschendam.

Kort na de opening daarvan interviewde Jet Sebus oud-brugwachters voor een artikel in het persoonsblad van de provincie. „Fiet-

send naar huis dacht ik: 'Die brugwachters hebben eeuwenlang naast de brug gewoond en gewerkt. Hun verhuizing naar een centrale was een historisch moment, over een tijdje zijn ze uit het straatbeeld verdwenen.' Ze besloot een boek te schrijven om hun verhalen niet verloren te laten gaan. „Geen land heeft relatief zoveel beweegbare bruggen als Nederland. Ze zijn van historisch belang. Cultuurhistorisch zijn ze interessant, ook vanwege de technische noviteiten. Bruggen verbinden mensen. Die raken gehecht aan de brug waar ze elke dag overheen gaan."

www.brugwachterverhalen.nl

Science Centre Delft

Agenda workshops voorjaarsvakantie

- 21.02 C,mm,n**
De auto van de toekomst
- 22.02 Vogelhuisje**
Bouw een biologisch afbreekbaar huisje
- 24.02 Winterhuisje**
Het elektrische veif
- 26.02 Piepschuim**
Ontwerp je eigen kunstwerk
- 28.02 Hovercraft**
Beweegt op zonnepaneel

Kijk voor meer informatie op de website

Science Centre Delft
Mijnbouwstraat 120
2628 RX Delft - 015 27 85200
www.sciencecentre.tudelft.nl
www.sciencecentre.tudelft.nl/blog